

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§.7. Ambulabat Iesus &c. Describit Euangelista primo personam, quæ prædestinat, Christum expectantem: etenim optimè quadrat illi hæc sententia: Expectat vos Dominus, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

ut ne passum quidem pedis à sua sint iniquitate retrogressuri? Tu ipse noli, imo proceltatis: *Sciens quia naturalis est malitia eorum, & non poterit mutari in perpetuum.*

Ut quid ergo morum expectas emendationem, eorumque penitentiam: etenim euidenter noli nullam futuram quæcumque media sis adhibiturus? An quæris rationem: *Non ignorans* (inquit Salomon) *sed partibus iudicans, adhas lo-*
 Sa. 12. 10. XVII. *cum penitentia.* Proh verba mysteriosa: *Partibus iudicans.* Sumitur metaphora ab eo, quod iudex ait ut cuique parti proferat sententiam, id audit quod quæque pro sua parte proponit, & in medium adducit: prodibat Dei iustitia genti illi reprobæ aduersaria, postulans, ut contra illos perditionis sententia proferretur: quandoquidem præsciret certo Deus, eos nedum esse malos, sed iuluper & in sua perseveraturos malitia, & quantalibet Deus proponeret media, fore inania, nullumque in eis fructum productura. Prodibat ex altera parte contraria, Dei misericordia, bonitas & benignitas, proponens homines arbitrium habere liberum, & voluntatem humanam de malo ad bonum esse flexibilem Dei gratia confortatam.

Videamus in hac contentione partium, in cuius fauorem Deus pronuntiet sententiam? An fortitan in fauorem iustitiæ: quandoquidem illud, quod proponit, est ex certa venturi scientia: Nequaquam: *Partibus iudicans.* Pronuntians, iudicans & ferens sententiam inter duas has partes, sententiam non fert in fauorem iustitiæ, nec pronuntiat iuxta certam suam & euidentem scientiam: sed in fauorē misericordiæ & benignitatis, qua nos gubernat, decernens, quod quamuis sciat nullam futuram in eis emendationem, nec eis profutura media à Deo oblata: verumtamen ita possibile erat eis hæc profutura, quam quod non profutura eorum culpæ adscriberetur. Hoc est: *Partibus iudicans, non ignorans &c.* Sic cum illis processit, sic eum alijs innumeris, quos sacrum commemorat eloquium. Itaque in negotio nostræ prædestinationis, & saluationis procedit Deus, ac si nesciret quid futurum sit: tantum inspiciens, quod possibile sit quemlibet posse hominem saluari: & quamuis obdurata Pharaō sit impietate pertinax liberum tamen illi ianet arbitrium, quo per Dei gratiam illam possit omittere, & seque ad bonum conuertere: & quamuis sciat Iudam à proditoris scelere nõ destitutum, cum illo procedit, non id considerans, quod scibat, sed quod in Iuda erat fieri possibile.

Atque ex hac doctrina pendet declaratio ser-

monum Dei cum Ezechiele. Vade Propheta, & populo illi prædica, qui inuiseratam, cum serpen- te & viperâ, gerunt iniquitatem: noui quod te non sint audturi: *Vade inter scopones tu habitans. Loquere eis, non audient te. Loquere ad eos, si forte audiant.* Domine mi, tu ais, quod præscias quod me non audient, ut vllam huiusmodi prædicationem allaturus vtilitatem: ut quid ergo præcipis ut vadam? *Si forte audiant.* Noui ego, quod te non audient, verum & scio quod libero poleant arbitrio, & hoc attento possibile sit, ut te audiant. Ego in hoc particulari non iudico conformiter ei, quod in meipso noui, sed conformiter libertati & possibilitati, quam in illis confidero: Sic Deus iudicat inter suam sapientiam, eiusque decreta ex vna parte, atque in te tuam libertatem, & hoc quod eius fauore fultus effecere potes, ex altera parte: *Partibus iudicans.* Etenim pronuntiat in tuæ fauorem libertatis, ut tecum procedat: hæc attendit, hæc considerat, hæc trutinat. Quid igitur tibi agendum, quo iudicio teipsum regere debes, an ex eo quod Deus nouit & æterna sua disposuit prædestinatione: vel iuxta illud, quod tibi ex diuina gratia est possibile, quam illi numquam negat, qui ex parte sua agit quod debet, & sibi est possibile? His intende & age de morum correctione & peccatorum omissione: *Firmum fundamentum Dei est.* Secutum certumque est æternæ prædestinationis vel reprobationis decretum: sed non ex illo iudices, sed ex eo quod potes: *Et discedat ab iniquitate omnis, qui inuocat nomen Domini.*

§. 7. Ambulabat Iesus &c. Describit Euangelista primo personam, qua prædestinat, Christum expectantem: etenim optime quadrat illi hæc sententia: Expectat vos Dominus, &c.

AD solamen tamen quorundam & aliorum terrorem, ut D. Bernar. credimus, statuit Dominus, & in S. litteris suis quædam declarauit signa quæ forent velut delineamenta, quibus conijcere possemus & considerare, atque aliquo modo cognoscere, quis prædestinatus sit, & quis reprobatus, non secuta certitudine, vel quædam certa securitate: etenim de hoc, ait Ber. nullus potest eam habere seclusa expresse de celo reuelatione: quandoquidem aperte nobis dixerit Spiritus S. Nemo scit vtrum amare, an odio dignus sit, eundem sed omnia in futurum seruantur incerta. Amari vel eodum odio haberi in hoc loco idem est, atque esse cursum.

pra-

Eccles. 5. 1. prædestinatum, vel reprobatum, conformiter illi
phrafi, qua vltus Dominus de Iacob loquitur &
Malach. 1. *Esau Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* q. d. in-
terprete Apollolo Paulo. Iacob prædestinaui &
Esau reprobauit.

Notandum autem ista signa dari, vt ex illis
iudicemus secundum ordinationem communem-
que cursum, qui Deo non tollit potestatem ill. m
trahendi qua ratione & quando, & cum
quocumque voluerit, & valde contrarium illi
quod de processibus huius vite possit iudicari
cate, prout eleganter profequitur D. Greg. vnde
videmus al. quoties optimum sortiri finem. &
prædestinari eum qui vixit vt reprobus; & con-
trario reprobati finemque habere malefactorum
eum, qui semper vitam duxit quasi prædestina-
ti. Quis iudicet latronem esse prædestinatum
qui mortuus est Christo collateralis: cum ad
eam vsque horam vitam duxisset improbam. &
continuo infernum verus reus præterisset:

D. Gre Lib. 25. Mor. cap. 9. *Quis enim homo, loquitur D. Gregor. asserere
possit, Iudam viuendi sortem etiam post misse-
rium Apostolatus amittere? Et qui contra Iero-
nem & eides causam vita, etiam in ipso mortu ar-
culo iuente: Cætorum vnicus fuit, & quali sin-
gulari quid nouit hoc Euangelista Lucas, no-
ta quadam particulari, dicendo: Vnus autem de his
quis pendebant in tronibus. Vnicus fuit, & vna hi-
rundo non facit ver: hanc noluit præstare mi-
sericordiam ambobus; licet tempus esset, quo
cuncta parent ostia pietatis, & ple Christus
spons jam esset & torrens sanguinis & gratia-
rum, sed vni solummodo: Vnus autem. Nam
Luc. 23. 39 regulas prætergredi communiores, tarum est &
in vno contingit: prout non expedit, vt tu
velis duo sint & templum statuas vt secun-
dum.*

Commune est, quod considerare debes, quod
æstimare possis te prædestinatum, si illa in te
videris signa: quæ Deus eorum esse dicit, qui
prædestinati sunt, & timere te reprobam, si
illa in te signa videris, quibus descripti repro-
bati, hæc licet sparsa sint per S. scripturam,
illa tamen in hoc Euangelio: coniuncta conspi-
cimus, in quo aqua illa regalis D. Ioan. altio-
ra penetrans pro more suo, dum talia proponit
mysteria, tria nobis describit obiecta, & oculis
nostris tres proponit spectandas imagines in
quibus plura nobis veniunt considerata. Prima
Christi Domini primogeniti Prædestinatorum:
Secunda reprobatorum in persona horum hypo-
citarum Christi inimicorum, qui hodie illum
circumdant: tertia prædestinatorum: vt autem
Hieron. Bapt. de 64 Noza. Tom. III

hæc omnimode sit perfecta, non illam linguæ
sue penicillo depingit, sed depictam offert ip-
sius Christi Saluatoris opera, qui nobis eorum
offert prototypum sub eorum symbola, eorum
deklarando conditiones. Itaque tres habemus
imagines eorum qui in iudicio sunt compari-
turi: Pastoris æterni, & omnium illius manufacta-
rum, hæc eorumque latronum id est, Christi,
Prædestinatorum, & reprobatorum. Tres illas igitur
imagines expendamus.

Prima, quam nobis obijcit Euangelista, Chri-
sti est Saluatoris in porticu Salomonis ambu-
lans. Occurrit eo tempore festum in populo
Iudæo, quod dicebant Encenia. Notat D. Aug.
quod encenare ex Græco idem sit quod reno-
uare, in tantum vt suo tempore familiaris hic
esset loquendi modus, vt dum quis vel tunicam
vel indusum mutaret, diceretur encenare, &
idem est quod nos dicimus nouitæ induere vel
quid auspiciari. Encenia igitur idem est ac reno-
uatio: de qua fufe discurrit D. Gregor. Nazian. Festum
ostendens quam stricte teneamur renouare vi-
tam cum Christum cernimus in vitam nouam à quale fue-
rit morte suscitatum. Aliquoties irruerant gentiles titi-
deique templum solo deiecerant, & prophane
polluerant. Postmodum regressi Iudæi illud e-
mundarunt, reedificarunt, & denuo in honorem
Dei dedicarunt. Quo die hæc facta sunt, decre-
uerunt vt singulis annis festum hoc perpetuum
& solemne celebraretur. Incidebat hoc festum
in hyeme: quando scilicet Rex impius Antio-
chus dictus il. ultis templum prophanauerat, in
altari illius stans Iouis olympi simulacrum
offere in eo su. puola diabolo sacrificia: post-
modum vero generosus Dux Machabæus tem-
plum ab omnibus his mundant immunditiis &
renouauit, perpetuam huius festi statuens me-
moriæ hæc celebrare, quæ ad finem Nouem-
bris vel principium Decembris colebatur, de quo
memor sit in libris Machabæorum. Ascendit
Christus ad festum hoc & templum valde mane,
quando hyemis frigus est asperius: *Ambulabat
in porticu Salomonis.* Multa hic congerunt aucto-
res quibus exponant, quæ fuerit ista porticus,
de qua Iosephus multa profert particularia. Suf-
ficit nobis intelligere quod circumcirca tem-
plum multa essent porticus vicinæ portæ tem-
pli: principalis autem dicebatur Salomonis ver-
sus Orientem vbi primo illam erexit Salomon,
quendam applanando colliculum: & quamuis
hæc fuerit per Chaldæos diruta, sicut & tem-
plum, semper dum templum denuo reedifica-
batur, eam hæc porticus erigebatur
B b b b eodem

*Tract. 48.
in Iona.*

III.
Encenia

*L. 15. An-
tig. c. 14.
Et lib. 12. c.
9. 8. Et 1. 6.
de bello
Iud. c. 6.*

IV.
Que fue-
rit portu-
cus Salo-
monis.
*Vide Bar.
Tom. 1.
Annal.
anno
Christi 34
c. 22. Et
seqq.*

codem nomine insignis : *Porticus Salomonis.*

V. Honorem hunc voluit Deus seruari Salomoni templi auctori : quantum enim dirutum sit semel ac bis , & pariter porticus , suum tamen semper retinuit nomen : enim postulat æquitas eum venerari , qui structura adeo excellentis auctor fuit illique dedit principium. Appulit Abraham , sedemque fixit in terra Palestinae , idque ex Dei præcepto : cumque sterilis esset & arida puteos in ea effodit rigandis campis & aruis , ex quibus messem in sui alimentum esset collectorus. Excellens fuit hoc facinus aperienti puteos , & in tota Palestina celebratum : etenim per hoc aqua obtinuit rigandis campis abundantem , qui prius aridi sterilitatis vitio laborabant. Mortuo Abraham , Palestinae illos obcecarunt liuore stimulati illius commodi , quod ex apertis illis puteis consequebatur , aquas aruis suis rigandis depromendo : *Ob hoc inuidantes ei Palestinae , omnes puteos , quos foderant serui patris illius Abraham , illo tempore obstruxerunt implent es humo.* Venit Isaac & Dei mandato in regione illa motas trahit. Hoc autem in primam agit , puteos emundat , & quasi renouat : postro eadem illis indidit nomina quæ pater eius Abraham illis indiderat : *Appellauitque eos israhel nominibus , quibus ante pater vocauerat.* Eadem fortiantur habeantque nomina ; non enim vult Deus , vt alicui gloria tollatur , quam operibus suis sibi lucratus est insignioribus : & hanc eandem curam seruari & perpetuam vult in porticu Salomonis ad maius honoris eius incrementum : cum fuerit manuum illius structura & nominis adeo præminentis. Imminet porticus portæ templi , quæ ex structura venustate nomen contraxerat vt diceretur : *Porta speciosa* : pro vt liquido conlat ex Actibus Apostolorum.

Gen. 26.

25.

Act. 3. 2.

11.

VI.

Christus

misericors

describitur.

Isa. 6. 1.

3. Reg. 22.

17.

Exod. 3. 2.

Exod. 19.

et 20.

Facta sunt encensia in Hierosolymis , & hyems erat. Et ambulabat Iesus in porticu Salomonis. Habes hic figuram qua gloriosus D. Ioan. nobis Christum proponit. In more habet S. hic Euangelista illum nobis ob oculos pone e , non quasi iter illum vidit Ihas maiestatis throno radiantem. Seraphinis circumscriptam gloriam illi continentibus , vt templi cardines mouerentur : nec qualem Propheta Michas describit multitudinem circumdatum Angelorum , non leuiter indignatum perfido illi Regi Achab : nec qualem Moyses vidit in ardenti rubo , quo non parum perterritus : nec horrendis conitibus , & tremendis fulminibus pavendum , quibus tanto populum suum tremore concussit , vt audita so-

lummodo eius voce in terram collapsi deficerent : imo , teste D. Paulo , ipse Moyses , cui vultus amicus amico loquebatur , perterritus fuit *br. 12. 21.* & tremebundus : sed talis describitur , qualis nobis necessarius est peccatoribus. Altero die illum *Ioan. 4. 6.* nobis proposuit in terra Samaritanorum sedentem & super ripam putei inclinatum mulierem expectantem Samaritanam vile prostibulum , vt suas illi dimittat iniquitates , repleat eam gratia , suamque ercet Apostolam : notauimus autem tunc temporis inscriptionem tali pro cypro conuenientem eam esse , quam Isaias prædixerat : *Vidit quia non est vir , apertus est : quia non est , qui occurrat.* Nunc autem describitur nobis exurgens & in porticu Salomonis ambulans huc & illuc digrediens *Ambulabat in porticu Salomonis* : quasi expectans vt ad se accedant , omnes donis suis , gratijs , & misericordijs alliciens.

Vt arbitror huic imagini optime conueniret dictum illud eiusdem Vatis Euangelici : *Expectat vos Dominus , vt miseretur vestri.* Et ideo exaltabitur patiens vobis illum considera obambulantem , & de loco in locum transmigrantem , nunc ex hac parte , nunc ex altera prospicientem , & expectantem , vt nostri miseretur. Hoc etenim gloriæ suæ & magnitudinis adscribit , si nobis ignoscat. Alia lectio habet : *Propterea ictum suspendit , vt sit vobis propitius.* Præstatatur , & ictum librare non vult , quo te consumat , tuam anhelans emendationem , qua tibi sit propitius : eo modo quo dum ille qui sicum , quam plantauerat , voluit excindere ob vnius anni , duorum , etiam trium sterilitatem , ictum suspendit securis , qua iam illam erat eradicaturus , sperans quod in futuro fructum esset productura , præteritam corrigens sterilitatem. Perpende quid hic agat ambulando. *Expectat vos.*

Verbum hoc *Ambulabat* , sicut de alio simili notat Angelicus Doctor est præteriti incipientis , & non finiti , & actionem significat continuatam , quam agebat , & in qua perseverabat. Dicit itaque quod Dominus hanc ambulandi faciebat actionem , & non desistebat , sed in ea perseverabat. Similis factus mercatori qui ad nundinas veniens mercibus instructus pretiosis extenso tentorio suo resideret , expectans mercium emptores aduenientes : si neminem aduertat accedentem , exurgit & obambulat nunc in hanc , nunc in illam partem mercibus alliciens , vt accedant illas empturi. O ditissimum mercatorem de caelestibus descendente Indijs , diuinis opulentum mercibus , aquarum symbolo declaratis.

18

VII.

Et expectat

nos.

Isa. 30. 18

Apud Vas

110.

Serm. 2.

Dom. 2.

Quandam

vt. ac supra

Ho. 19. 21

40.

VIII.

Quid si

gaudeat

ambula-

bat.

IX.

Similitudo

dei

mercatoris.

10.

tis, peccio traditis solius voluntatis illarumque desiderij. Tentorium suum in mundo erigit quotiens accedant illas comparaturi. Ad illas omnes inuitat præcone ista: *Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, proferate, emite, & comedite. Emite absque ulla commutatione.* Eandem ob causam stans in templo vociferatur & exclamat: *Si quis sitis veniat ad me & bibat.* Dilatare taberna sedet, hominum præstolatus aduentum. Sic illum nobis representat D. Ioan. In casu quem retulimus de puteo Samaritanæ *Sedebat sic supra fontem.* Porro neminem cernit diuites has conquirentem merces: quid agit? Surgit flagrans desiderio, & nunc hac nunc illac contendit illas esse ens acquirendas: *Ambulabat in templo in porticu Salomonis.* Hæc est vita i. n. a. go qua D. Ioan. Christi personam offert expositam, & nobis opportunam nimirum, expectantem, quod si vero talis non fuisset, quid de nobis miseris foret? si Deus non patienter nos sustineret, nec longanimis nos expectaret: ut expectat: sed nobiscum ageret. sicut cum Angelis: etenim ad primum eorum peccatum & offensam æterna eundem damnatione multauit: quis saluaretur? Quid actum fuisset de Dauid, de D. Petro, de D. Paulo, de D. Magdalena de D. Mattheo aliisque sanctis innumeris? Hæc est, ita hæc est illa misericordia, qua nobis est propitius: *Expectat vos &c. Propterea scilicet suspendit, ut sit vobis propitius.*

Hanc Domini patientiam & longanimitatem sponsa diuina meditatur, ut quid in eo omnino singulare. Membratum illum describit à capite vsque ad pedes quos esse dicit columnas marmoreas: *Crura illius columnas marmoreas, que fundata sunt super bases aureas.* Pedes quibus celsus ille sponsus stat immobilis, interprete Ruperto Abb. longanimitatem eius designant patientiam magnamque misericordiam, qua sceleratos quosque expectat peccatores: iuncturas non habent, quibus incuruentur, nec carni sunt, qui fatigentur, sed columnæ sunt marmoreæ constantes, securæ: *Fundata super bases aureas.* Considera, quid in hoc prototypo, & hoc in templo sit solidius istis columnis fundatis super bases suas. q. d. ne timueris fatigandam hanc esse patientiam, aut iustitiam, qua te vitæ tuæ decursu constans expectat ad penitentiam. Quinimo ea de causa (ait Rupert.) diuino consilio Christus in cruce positus sibi noluit frangi crura, quod utique ad tantum spectat mysterium, ut aorante ipso Euang. illud Deus in agno præstituerit Patebali obseruandum. Fracta sunt crura

duobus latronibus Christo lateralibus: etenim hominum patientia languescit & temporis diuturnitate deficit: verum Christi Domini nostri patientia immobilis est quantumcumque numerus accrescat criminum quamdiu peccator in hoc mundo viuit. Habes hic, inquit D. Ambr. quid Dominus agat nobiscum, nimirum expectat nos continuo, ut cum lacrymis accedamus, atque ex corde nostrorum petamus criminum indulgentiam, ut fecit Magdalena, quo nobis plenariam liberaliter impertiat eorum absolutionem, sicut & illi: ut accedamus visum obsecratis nostris oculis postulantes, ut illum nobis concedat, sicut illi, qui supplex ex corde eundem ab eo requisit: *Expectat Dominus leuis gemitus nostros, sed temporales, ut gemitat perpetuos. Expectat lacrymas nostras, ut profundat pietatem suam.*

§ 8. *Ambulabat Iesus. Hæc saluatoris expectatio velut misericordia sua probatio, nostram confundit stultitiam & impudentiam: cum ex illa peccatis inhæreamus.*

EX prædictis D. Ambr fatuam nostram colligit amentiam & audacem impudentiam qua ex hac misericordia, qua Christus nos expectat, & de eius patientia qua nos præstolatur libertatem elicimus ut nostris inhæreamus sceleribus, imo etiam nouis illum peccatis irrite mus. Si dicamus concubinario, quod iam a tot annis extra diuinam vixerit gratiam, & quomodo flocci facia tã diu hoc in peccato immorari um sciat infernum esse penamq; sempiternam, responder, se pariter scire, Deum esse misericordem & illum ad penitentiam patienter expectare, quocirca quoruscumque voluerit ad eum se convertere, brachijs illum excipiet vniqs; patientissimis. Si petulant dixeris, ad omnem impudicitiam, furum, & proditorem audaci qua audeat temeritate, quo corde tãtis Deum prouocare sceleribus, quem nouit vitæ suæ spectatorem, iustum iudicem, & brachio præpositum, quo vitam illi præscindat æternisque præcipiet damnatum cruciatibus? Respondet, non distitor, verum & fateor, tantam Deo esse patientiam, ut me ne vno quidem die aut altero sed omnibus vitæ meæ clemens sit expectaturus, sic etiam nobis asseruerunt Prop. *Expectat vos Dominus Deus vester &c. In quacumque hora ingemuerit peccator &c.* Unde sic eum representat Euang. sedentem, expectantem. *Sedebat sic &c. Ambulantem quasi expectantem. Ambulabat*

D. Ambr. Lib. 1. de Gen. c. 4 Tom. 1. Lib. 2. de Gen. c. 9. De Dei misericordia præmens peccat homo. 19. I. De Dei misericordia præmens peccat homo. B b b b i

2fa. 5. 1. loa. 7. 37.

Chr. 5. 1. In cap. 5. Can. 5. Lib. 5. de diuinis offic. c. 14. X. Crura Christi marmorea, & in cruce fracta eius designant longanimitatem patientiam.